

та периферійна зони. Центральну зону ЛСП «FAMILIE» формують ЛСГ, у змісті яких сема 'Familie' є основною: іменники, що називають феномен «сім'я» (*Meine, Familienkreis, Anhang, Sippe, Klan* тощо) та іменники, що номінують родичів (кровні: *Vater, Mutter, Bruder, Schwester* та ін.; через шлюб: *Schwiegervater, Schwiegermutter, Stiefmutter, Stiefvater* і под.; через хрещення: *Patenonkel, Patentante*). На периферії розташовані номінації, віднесені до ЛСП «FAMILIE» на основі диференціальних сем. В узагальненому вигляді периферійними ЛСГ є іменники із значенням системності (*Umgebung, System, Zusammenhang* і под.); іменники, що відображають сімейний простір (*Hintergrund, Elternhaus* і под.); іменники зі значенням «братство / побратимство» (*Geistesverwandtschaft, Freundschaft, Kameradschaft* і под.); іменники, що номінують етнічну групу (*Ethnie, ethnische Gruppe, Stamm*), релігійну єдність (*Bruder und Schwester, Söhne und Töchter*) та групу однодумців (*Gruppe, Sekte, Bund, Fraktion, Partei, Gemeinschaft, Allianz* тощо). **Перспективу** подальшого дослідження вбачаємо у аналізі тематичного поля концепту *FAMILIE*, модифікованими складовими якого є проаналізовані вище ЛСГ.

Література

- Апресян Ю. Д. Проблема фактивности: *знать* и его синонимы / Ю. Д. Апресян // Вопросы языкознания. – 1995. – №4. – С. 43–63. Арсентьева Е. Ф. Сопоставительный анализ фразеологических единиц / Е. Ф. Арсентьева. – Казань : Издательство Казанского университета, 1989. – 130 с. Гак В. Г. Пространство мысли (опыт систематизации слов ментального поля) / В. Г. Гак // Логический анализ языка. Ментальные действия. – М. : Наука, 1993. – С. 22–29. Євечук О. Г. Етимологічний аналіз домінантної лексики *Familie* у німецькій мові / О. Г. Євечук // Наукові праці Кам'янець-Подільського університету імені Івана Огієнка. Серія : філологічні науки. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2011. – Випуск 26. – С. 97–100. Євечук О. Г. Словотвірний потенціал лексики *FAMILIE* у публіцистичному дискурсі / О. Г. Євечук // Наукові праці Кам'янець-Подільського університету імені Івана Огієнка. Серія : філологічні науки. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. – Випуск 29. – С. 135–139. Коротун О. В. Образ-концепт «внешний человек» в русской языковой картине мира : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Коротун Ольга Владимировна. – Омск, 2002. – 193 с. Левицкий В. В. Лексикология немецкого языка / В. В. Левицкий. – Черновцы : Книги – XXI, 2010. – 376 с. Левицкий В. В. Семасиология : [монография] / В. В. Левицкий. – Винница : Нова Книга, 2006. – 512 с. Мусуриўська О. В. Емоційно-оціночна лексика англійської мови / О. В. Мусуриўська, Д. В. Паранюк // Наук. вісник Чернівецького ун-ту. Германська філологія : зб. наук. пр. – Чернівці : ЧДУ, 1997. – Вип. 12 (3). – С. 46–59. Попова З. Д. Очерки по когнитивной лингвистике : [монография] / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж : Истоки, 2001. – 192 с. Степанов Ю. С. Основы общего языкознания / Ю. С. Степанов. – [Изд. 2-е, перер.]. – М. : Просвещение, 1975. – 271 с. Стернин И. А. Лексическое значение слова в речи / И. А. Стернин. – Воронеж, 1985. – 188 с. Толстой Н. И. Некоторые проблемы сравнительной славянской семасиологии / Н. И. Толстой // Славянское языкознание. – М., 1968. – С. 339–365. Уфимцева А. А. Опыт изучения лексики как системы (на материале английского языка) / А. А. Уфимцева. – М. : Изд-во Академии наук СССР, 1962. – 288 с. Шведчикова Т. В. Лексико-семантическая группа как отражение языковой системы (на примере наименований домашних животных в русском языке) [Электронный ресурс] / Т. В. Шведчикова. – 2005. – Режим доступа : <http://rud.exdat.com/docs/index-768924.html>. DWDS – Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : <http://www.dwds.de/?qu=Familie>. OWID – Das Online-Wortschatz-Informationssystem Deutsch (elexiko) [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : <http://www.owid.de/nav/gehezu/Familie?module=ctx.all>. WissenWB – Wörterbücher bei wissen.de [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : <http://www.wissen.de/>.

УДК 811.111'37

ЄВТУШЕНКО Н.І.

(Криворізький педагогічний інститут

Державний вищий навчальний заклад

«Криворізький національний університет»)

ПАРЕМІЙНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТІВ «РОЗУМ/WIT» ТА «ДУРІСТЬ/STUPIDITY»

У статті розглядається паремійний фонд української та англійської мов, досліджується і зіставляється паремійне поле концептів «розум/wit» та «дурість/stupidity».

Ключові слова: концепт, мовний засіб, паремійне поле, концепти «розум/wit» та «дурість/stupidity».

Евтушенко Н.И. Паремийное поле концептов «ум/wit» и «глупость/stupidity». В статье рассматривается паремийный фонд украинского и английского язык, исследуется и сравнивается паремийное поле концептов «ум/wit» и «глупость/stupidity».

Ключевые слова: концепт, языковое средство, паремийное поле, концепты «ум/wit» и «глупость/stupidity».

Evtushenko N. Proverbial field of concepts «розум/wit» and «дурість/stupidity». The article discusses proverbial fund of Ukrainian and English, addresses and compares the proverbial field of the concepts «розум/wit» and «дурість/stupidity».

Keywords: concept, linguistic means, proverbial field, concepts «розум/wit» and «дурість/stupidity».

Паремійний фонд будь-якої мови – це потужне джерело для лінгвістичних досліджень, оскільки в ньому зафіксовано досвід народу, що передається від покоління до покоління, його традиції, звичаї, культуру, моральні й естетичні цінності, у синтезованій формі відображено всі універсальні та специфічні категорії і риси життєвої філософії етносу, національно-мовну картину світу, дослідження яких при розгляді паремійного поля концептів «розум/wit» та «дурість/stupidity» і є нашою метою.

Із понятійною ознакою «рівень інтелектуального розвитку» пов'язана характеристика людини як біологічної істоти, наділеної розумом. Значущість цієї характеристики підтверджує те, що інтелектуальні особливості індивіда репрезентовані в мові значною кількістю лексичних синонімів, фразеологізмів, прислів'їв. Паремії, у яких відзеркалено розумові здібності українців, містять у своїй семантиці систему оцінок, оскільки мова творить наявну картину світу, яка має три аспекти: відображає світ реалій, їхні зв'язки і відношення, увесь спектр оцінок і класифікацій. Дослідження, порівняння й зіставлення паремійного фонду концептів «розум/wit» та «дурість/stupidity» в українській та англійській мовах, виявлення схожих рис та відмінностей представляє для нас основні завдання статті.

Отже, **предметом** є розгляд паремійного фонду, а **об'єкт** статті являє собою дослідження і зіставлення концептів «розум/wit» та «дурість/stupidity» обох мов.

В українських пареміях розум сприймається як:

1. Абсолютна цінність:

*Краще розум, як золото;
Золото без розуму – болото;
Розум дорожчий від грошей;
Розум – скарб людини.*

2. Окраса людини:

Не краса красить, а розум.

3. Взаємозв'язок розуму й сили, причому народна свідомість надає перевагу розумові над силою:

*Розум більший як сила;
Розум дає силу, сила дає відвагу;
Де є розум, там сили менше треба.*

4. Основа матеріальних статків:

*Є розум – є гроші;
Нема рубля – нема й ума.*

5. Головна ціль виховання дітей батьками:

*Не бажай синові багатства, а бажай розуму;
Не збирай сину худобу, а збери розум.*

6. Основа й передумова щастя:

*Аби розум, щастя буде;
Не дай, боже, щастя, а дай розум;
Щастя без розуму – торба дірява;
Прибудь, розум, щастя буде.*

7. Володіння знаннями як позитивний вплив на щасливих і нещасливих людей:

Знання в щасті прикрашають, а в нещасті утішають.

З одного боку, щастя дає людині розум (*Щастя розуму додає*), а з іншого – нещастя, горе, біда загартовують людину, роблять її мудрішою:

*Бідність навчить, як на світі жити;
Кому біда докучила, то і розум научить;
Кому біда і незгода не докучила, той ся розуму ніколи не научить.*

Поділ світу на «свій» і «чужий» є одним з найважливіших процесів осмислення його людиною. Саме опозиція «свій – чужий» відображає базові концептуальні відношення у свідомості людини. З огляду на це, свій розум, яким би він не був, завжди кращий за чужий:

*Свій розум – цар в голові;
Всіх слухай, а свій розум май;
Вчися чужого розуму, та свого не загуби;
Другого запитай, а свій розум май;
Живи своїм розумом, а не чужим;
Чужим розумом далеко не зайдеш.*

Поняття розуму в паремійному фонді української мови корелює з віком людини. Часто прислів'я ґрунтуються на протиставленні зовнішнього вигляду старої людини і відсутності розуму:

*Голова лисіє, а розум дуріє;
Що старіє, то дуріє;
Як волосся сивіє, то чоловік дуріє;
Вік прожив, а розуму не нажив.*

У поодиноких випадках людей літнього віку протиставлено молодим:

Молодий – розумний, старий – та дурний.

Варто зауважити, що окремі прислів'я репрезентують старших за віком людей як досвідчених, розумних:

*Шукай розуму в старих, а сили в молодих;
Як голова сивіє, то чоловік мудріє;
Не сивий мудрий, а старий.*

Молоді теж здебільшого для українців не є надто розумними:

*Доки молодий, то й дурний;
Хто не був молодим, той не був і дурним.*

Однак є прислів'я:

*Зростом мале, але розумом старе;
Хоч молодий роками, та старий розумом;*

Хоч і молодий ще, а розум старечий має – позитивно характеризують інтелектуальні здібності представників молоді. Аналізований матеріал дає можливість констатувати, що й молоді, й старі в українській етносвідомості здебільшого сприймаються як люди з невисоким рівнем інтелекту.

Українцям властиве осмислення прагматичної користі розуму: людині, яка має розум, жити легше, вона швидше долає перепони, труднощі:

*Розум усе здержить, посує й піднесе;
Вчися аз та буки – прийде хліб у руки;
Приложися до азбуки – будуть повні кишені і руки;
Грамоті вчиться – завжди пригодиться;
Хто грамоти вміє – той краще сіє;
Розумна голова сто голів нагодує, а дурна і себе не прокормить;
Умному тільки кивну – вже й догадається, а дурака й по спині тягни – все одно дурак;*

*За дурною головою і ногам лихо;
Загадай дурному богу молитися – він і лоба розіб'є.*

Деструктивна сила людської дурості у баченні українського народу набагато більша, ніж конструктивна сила розуму:

Один безумний верже камінь у море, а сто розумних не вийме його.

Українські прислів'я оцінюють відсутність розуму як покарання для людини, оскільки незрозумілі вчинки можуть нашкодити людині:

*Розумний біля вогню нагріється, а дурний спалиться;
Власна глупота найбільше нищить людину;*

Нема ума – вважай – каліка.

Широко репрезентовані в українських паремійному фонді й висловлення зі смисловим компонентом «розум як життєвий/побутовий досвід»:

*Буде лихо, то найдеться розум;
Кому біда докучить, то й розуму научить;
Кожна пригода до мудрості дорога;
Труднощі мучать, зате розуму учать;
Як піде поміж людей, то і розуму прибуде.*

В українській мовній свідомості розум асоційований зі скромністю, а дурість – із безтактністю, безцеремонністю:

Дурний шукає місця, а мудрого і в кутку побачать.

У паремійному масиві української мови концептуалізація ментальних характеристик людини пов'язана з гендерними відмінностями. Одним із репрезентантів мужності є борода, яка в давніх українців була втіленням життєвої сили. Ознакою мужності, символом чоловічої гідності, старості. У пареміях лексема борода пов'язана із семантичною ознакою «нерозумний»:

*І за сивою бородою не все розум приходить;
Борода не робить людину мудрою;
Борода велика, а розуму мало;
В бороді гречка цвіте, а в голові на зяб не орано;
Шовкова борідка, а розуму рідко;
Борода як у старого, а розуму нема і за малого;
Борода росла, а розуму не принесла;
Борода по коліна, а розуму, як у дитини.*

Також певне іронічно-презирливе ставлення до розумових здібностей чоловіків відображають прислів'я, що містять опозицію «великого, високого зросту – невисокого рівня інтелекту»:

*Великий чоловік, а розум дитячий;
Виріс, та розуму не виніс;
Вигнався з дуба, а розуму з зуба;
Від дошки до дошки, а всередині розуму анітрошки;
Не дивись на зріст, а питай розуму;
Ростом з Івана, а розумом з болвана.*

Вербалізація розумових характеристик жінки, пов'язана з тим, що у повсякденній свідомості жіночий розум протиставлено чоловічому як «недолюдський». Паремії, що пов'язані з інтелектуальними здібностями жінки, ґрунтуються на опозиції «багато волосся/небагато розуму»:

*У жінок волосся довге, а розум короткий;
Жінки довге волосся мають, та розум короткий;
На голові копиця, а сама як телиця.*

Як засвідчує досліджуваний матеріал, у картині світу українського етносу краса не завжди пов'язана з розумом: вродлива жінка – це задоволення для очей, а розумна – супутниця, порадиця на все життя:

*На красиву жінку приємно подивитися, а з розумною – добре жити;
Нема кращого друга, як розумна подруга.*

Мовна концептуалізація ментальних особливостей жінки пов'язана з антонімізацією атрибутивних ознак розумна/дурна:

Розумна жінка чоловіка з біди витягне, а дурна ще втокмачить.

Дурість є однією з найбільших вад жінки, навіть гіршою за її надміру прискіпливе ставлення до чоловіка, сварливість:

Краще жінка сварлива, ніж дурна.

Фразеологічну репрезентацію ознаки «розумна жінка» фіксуємо лише зрідка. Розум жінки сприймається критично, з огляду на достаток у домі, який опосередкований певним андроцентризмом мови:

Розумна жінка як два мішки муки, а третій пиона.

Зауважимо, що досить своєрідно вирішує дилему між чоловічим і жіночим розумом прислів'я:

Не у зрості сила й не у красі розум.

Аналіз паремійного фонду української мови уможливив також виявлення найхарактерніших ознак людей, наділених розумом:

а) розумна людина вчиться все життя:

Аж до смерті розуму учись – і дурнем помреш;

Вчися розуму не до старості, а до смерті;

Розум чоловіка вчить і по сімдесят літ;

Не вчи розуму до зросту, а до гробової дошки.

б) розумному потрібний менший обсяг інформації, ніж дурневі:

Мудрому досить два слова, а дурневі і копа не допоможе;

Мудрій голові досить на однім слові;

Розумного пошли – одне слово скажи, дурня пошли – три скажи та й сам за ним піди.

в) розумні більше мовчать, а дурні – говорять:

Мудрий все мовчить і сто дурнів навчить;

Мудрий мовчить, коли дурний ворчить;

Мудрий носить язик в серці, дурний – серце на язиці.

г) розумні не завжди маєтні:

Багато ума, та в кишені катма.

д) розум дається людині від народження:

Як нема розуму від роду, то не буде і до гробу;

У кого нема розуму вродженого, не буде й навороженого.

Отже, вербалізація рівня інтелектуального розвитку людини в українських пареміях відображає особливості етносвідомості та національного світосприйняття.

Що стосується паремій англійської мови, щодо вираження концепту розуму і дурості, то він значно менший і не настільки різноманітний. Та слід зазначити, що більшість з них має майже однакові характеристики і прояви як і паремії української мови. Проаналізувавши паремійний фонд англійської мови можемо виділити наступні характеристики концепту «wit»:

1. Найвище благо, яке не можливо купити за гроші:

Wisdom is the better part of valour – Мудрість – найкраща політика;

Wit is better than wealth – Розум краще багатства;

Wisdom is the wealth of the wise – Мудрість багатство розумного;

Money spent on the brain is never spent in vain – Гроші, витрачені на освіту, ніколи дарма не пропадають;

Ass is but an ass, though laden with gold – Осел ослом залишиться, навіть якщо він завантажений золотом (Осел залишиться ослом і в орденах і в стрічках).

2. Набутий досвід, який людина примножує протягом усього життя:

Experience keeps a dear school, but fools learn in no other – Досвід дістається дорогою ціною, але дурнів ніщо інше не навчить;

Experience is the mother of wisdom – Життєвий досвід – мати мудрості (тобто основа мудрості в життєвому досвіді);

Wit once bought is worth twice taught – Власний досвід навчить краще ніж настанови;

Wit bought is better than wit taught – Досвід вчить краще ніж навчання.

3. Засіб протистояння оточуючій дійсності та запорука успіху:

Use your wit as a shield, not as a sword. – Використовуй свій розум як щит, а не як зброю;

A wise man will hit at the edge of his wit – Розумний розумом візьме.

4. Особлива форма дотепності:

An ounce of discretion is worth a pound of wit – досл. Крапля такту дорожча моря дотепності;

Sharp wits, like sharp knives, do often cut their owner's fingers – Гостра сатира, як гострий ніж, часто може порізати пальці свого власника.

Крім ярко виражених когнітивних признаков можна також зазначити, що критерієм та мірилом мудрості та дурості в англomовній картині світу є мова, та мовчання в їх гармонійному поєднанні:

No wisdom like silence – Немає нічого розумнішого за мовчання. Мовчання – золото;

He knows much who knows how to hold his tongue – Розумний той, хто вміє тримати язика за зубами;

Silent fool is counted wise – Мовчазний дурень сходиться за розумника;

Fool's tongue runs before his wit – Дурень спершу говорить, а потім думає. У дурня мова попереду ніг біжить;

Ass is known by its ears, the [a bird may be known by its flight (song)]; a good horse cannot be of a bad colour – Видно з розмови, хто якої голови.

Між тим, в пареміологічному фонді англійської мови образ людини, званої дурнем, представлений більш повно і дозволяє виявити його культурно-національні риси. Так, інтелектуальні якості дурня в прислів'ях майже «не обговорюються», навпаки, ряд образних висловлювань зберігає позитивну оцінку дурня, а саме схвалення його способу мислення та особливого везіння:

Fortune favours fools – Вдача посміхається дурням;

Fool may give a wise man counsel – Трапляється, що й дурень розумному пораду дасть;

Wise man may sometimes learn from a fool – Послухай часом і дурня, то будеш розумний.

Крім цього більша частина паремій стверджує марність навчання дурня традиційним шляхами:

You cannot teach old dogs new tricks – Старих собак новим трюкам не навчиш.

Пор. Старого вчити, що мертвого лікувати;

Fool at forty is a fool indeed – Дурень в сорок років дурень навіки;

Wise man changes his mind, a fool never will – Розумна людина міняє свою думку, а дурень — ніколи.

Цікавим є також той факт, що англійці, прирівнюють дурного до божевільного, зазначаючи, що вони обоє завжди говорять правду:

Fools and madmen speak the truth – Дурні та безумці правду кажуть.

Таким чином, про розумові здібності людини, званої дурнем, в англійській культурі судять як про нестандартні, що порушують загальноприйняті побутові уявлення. Його поведінка та дії вважаються неадекватними, а спосіб мислення відмінним від загалу:

Fools rush in where angels fear to tread – Дурні лізуть туди, куди бояться ступити навіть янголи. Пор. Дурням закон не писаний;

Fools will be meddling – Дурні люблять усюди совати свого носа;

Fool always rushes to the fore – Дурень завжди лізе вперед;

Fools never know when they are well – Дурню все мало. Дурні ніколи не знають коли їм погано;

Custom is the plague of wise men and the idol of fools – Звичай (тобто дотримання умовностей) – покарання для розумних і предмет поклоніння для дурнів;

Fool don't think he is wise, but the wise man knows himself to be a fool – Дурень вважає себе розумним, а розумний визнає себе дурнем;

Wise man enjoys his little whilst the fool seeks more – Розумна людина задовольняється тим, що має, а дурень все хоче більше;

A nod from a lord is a breakfast for a fool – Для дурня кивок лорда все одно що сніданок;

A wager is a fool's argument – Коли у дурня немає доказів, він пропонує битися об заклад;

As the fool thinks, so the bell clinks – Дурень думає, що варто йому захотіти, і дзвін задзвонить. Пор. Дурневі (дурням, дурному) закон не писаний. Дурневі ні гори, ні низу;

Fool and his money are soon parted – У дурня гроші не довго лежать у кишені;

Give a fool rope enough, and he will hang himself – Дай дурневі достатньо мотузки, і він повіситься.

Іноді ж поведінку дурнів розцінюють, як таку, що має певні позитивні результати, які не під силу перевершити навіть розумним людям:

Fool may ask more questions in an hour than a wise man can answer in seven years – Розумний за сім років не відповість на всі запитання, які дурень питає за одну годину;

Fool may throw a stone into a well which a hundred wise men cannot pull out – Дурень у воду камінь кине, а десятеро розумних його не витягнуть;

Fool may sometimes speak to the purpose – Інколи і дурень правду скаже;

Fool's bolt may sometimes hit the mark – Інколи і дурень правду скаже.

Цікаві також висловлювання, що відображають ставлення до дурня, як до чогось неприємного, але усюди існуючого, до того, з чим необхідно змиритися, що не зміниться та те, що існує саме по собі:

Fools grow without watering – Дурнів не сіють, не орють, а вони самі родяться;

He who is born a fool is never cured – Хто дурнем народився, той дурнем і помре;

Fools will be fools – Дурні залишаться дурнями.

Хоча в свідомості англійців не існує чіткого посилання на те, що поняття «дурний» залежить від віку особи, але ж деякі прислів'я натякають на схожість дурної людини та дитини. Це стає зрозуміло з наступних прикладів:

Fools and bairns should not see half-done work – Дурням та дітям не показують незакінчену роботу;

Fools should not have chapping sticks – Дурням не можна давати гострі інструменти.

В ході роботи над паремійним фондом англійської мови нами були виявлені також поодинокі випадки прислів'їв, які є свого роду застереженням від будь-якого контакту з дурнями:

Jest with an ass and he will flap you in the face with his tail – Пожартуй з ослом, так він тебе хвостом в обличчя і шмагне. Сенс: з дурнями жартувати небезпечно;

If an ass bray at you, don't bray at him – Не реви на осла по-ослячому. Сенс: не зв'язуйся з дурнем.

Але на противагу цьому є також прислів'я, які виправдовують безглузду поведінку та дурість, яка іноді проявляється й у розумних людей. Що є абсолютно не характерно для української мови, де границі між дурістю та мудрістю дуже чіткі та визначені народом, як такі, що не допускають компромісів.

No man is wise at all times – Немає людини, яка завжди б чинила мудро;

Every man has a fool in his sleeve – У всякого в рукаві дурень сидить;

Good sailor may mistake in the dark – І добрий моряк може помилитися в темну ніч;

Stupidity won't kill you, but it can make you sweat – Дурість не вб'є тебе, але змусить впріти.

Посилаючись на вивченні джерела ми дійшли **висновку**, що концепти «розум» і «дурість», мають наступні схожі риси:

1. Як в англomовній, так і в українomовній картині світу розум визнається та сприймається як найбільше благо або цінність у житті людини, що вербалізується такими словами як щастя, скарб, золото та ін.

2. Досвід в обох мовах є запорукою розуму, який допомагає долати життєві перепони та досягати успіху.

В ході роботи з паремійним фондом обох мов було виявлено також наступні відмінності:

1. На відміну від української нації, де чітко виражена позитивна конотація розуму, та негативна конотація дурості, англійці ставляться до останньої як до даності, яка не зміниться ні з часом, ні з віком.

2. Дурість в розумінні англійців хоча й є важливим недоліком та все ж вони більш м'яко та терпляче відносяться до її вираження, та навіть допускають наявність дурної поведінки у розумних та освічених людей.

Як виявилось, в українській мові існує значно більша кількість лексем, за допомогою яких визначається інтелектуальний розвиток людини, це мова, борода, вік, зріст, гендерна ознака тощо.

Література

Англо-український фразеологічний словник / [уклад. К.Т. Баранцев]. – К. : Знання, 2005. – 1056 с. *Великий тлумачний словник української мови* / [уклад. Т.В. Ковальова]. – Х. : Фоліо, 2005. – 767 с. *Воркачев. С.Г.* Лингвокультурология, языковая личность, концепт / Сергей Григорьевич Воркачев. – М. : Филологические науки, 2001. – 243 с. *Словник синонімів української мови*, у 2-х томах / [уклад. Бурячок А.А., Гнатюк Г.М та ін.]. – К. : Наукова думка, 1999. – 340 с. *Словник фразеологічних синонімів української мови* / [уклад. М.П. Коломієць]. – К. : Радянська школа, 1988. – 199 с. *Cambridge International Dictionary of Idioms*. – Cambridge : Cambridge University Press, 1998. – 608 p. *The Oxford Thesaurus: A-Z Dictionary of Synonyms* / [edit. L.Urdang]. – Oxford : Oxford University Press, 1991. – 1054 p.

УДК 801.613

ЗАБУЖАНСЬКА І.Д.

(Київський національний лінгвістичний університет)

ЛІНГВОКОГНІТИВНА ПРИРОДА ПОЕТИЧНОГО РИТМУ

Стаття присвячена висвітленню лінгвокогнітивної природи ритмічної організації віршованих текстів. У праці уточнено ступінь впливу когнітивної сфери мовця на ритмічне оформлення віршованих текстів і виокремлено перспективи подальшого дослідження поетичного ритму у руслі когнітивістики.

Ключові слова: ритм, поетичний ритм, ритмічний компонент, теорія емоційного резонансу, когнітивний досвід.

Забужанская И.Д. Лингвокогнитивная природа поэтического ритма. Статья освещает лингвокогнитивную природу ритмической организации стихотворных текстов. В работе уточнено степень влияния когнитивной сферы говорящего на ритмичное оформление стихотворных текстов и выделены перспективы дальнейшего исследования поэтического ритма в русле когнитивистики.

Ключевые слова: ритм, поэтический ритм, ритмический компонент, теория эмоционального резонанса, когнитивный опыт.